

**BOHEMO-SLOVAKISTA, SLOVAKO-BOHEMISTA
ALEXANDR STICH (OBEČNĚ I OSOBNĚ)**

MARTINA BEKEŠOVÁ (ČESKÝ TEXT) –
MIRA NÁBĚLKOVÁ (SLOVENSKÝ TEXT)

**ALEXANDR STICH, CZECH-SLOVAK AND SLOVAK-CZECH
LANGUAGE SCHOLAR (GENERALLY AND PERSONALLY)**

The article summarizes Prof. Alexandr Stich's fruitful activities as an propagator and supporter of Czech-Slovak and Slovak-Czech studies. It recalls that since the 1960s Alexandr Stich has dedicated several essays and reviews to this theme and that his special topic of interest was the "Czechoslovak" language in older literature from Slovak territory. It describes his initiative in the 1990s to stimulate interest in this area first in Czech studies at Faculty of Arts of Charles University and then within the field of the new subject of study – Slovak studies, founded in 1994 at the same faculty. It presents Alexandr Stich as a teacher and a patron of this subject and points out also his non-academic activities, such as the membership in the Václav Havel and Michal Kováč Foundation, focused on the preservation and development of Czech-Slovak relations, particularly in higher education.

Key words: Slovak studies, Czech-Slovak relations, Slovak-Czech relations, Czechoslovak language, older Slovak literature

Klíčová slova: slovákistika, česko-slovenské vzťahy, slovensko-české vzťahy, československý jazyk, starší slovenské písennictví

Atribúty, ktoré sme si v názve nášho česko-slovenského spomienkového príspevku dovolili spojiť s menom profesora Alexandra Sticha, on sám, pokiaľ je známe, pri sebe takto nepoužil, „vyvrelí“ nám však z jeho vízií o smerovaní ďalšieho výskumu česko-slovenských jazykových a literárnych vzťahov a z jeho vlastného zástoja pri ich napĺňaní. Vo svojom široko pojatom výskumno-pedagogickom a kultúrnom nasadení bol Alexandr Stich, predovšetkým v priebehu svojho pôsobenia na Filozofickej fakulte Karlovej univerzity, neúnavným propagátorom a zástancom výskumov a štúdiá s bohemo(-)slovákistickou a slovako(-)bohemistickou orientáciou pri zdôrazňovaní ich významu z hľadiska kultúrnej histórie aj kultúrnej prítomnosti.¹ Premietlo sa to v jeho osobnej

¹ Pri pojme bohemo-slovákistika a súvzťažných pomenovaniach vynára sa otázka ich písania bez spojovníka a so spojovníkom. U Alexandra Sticha, bez podrobnejšej interpretácie voľby pomenovaní, stretávame podoby bohemoslovákistika, bohemoslovákista (podobne ako bohemogermanista, bohemolatinista) písané bez spojovníka. Rozhodli sme sa zachytiť v texte obidve možnosti, na jednej strane zdôraznenie dvojzložkovosti v podobe so spojovníkom, na druhej strane položenie dôrazu na vnútornú spätosť oboch zložiek odbornej prípravy a výskumného zamerania v podobe bez spo-

angažovanosti pri vzniku pražskej slovakistiky ako študijného odboru, v exponovaní česko-slovenských tém v rámci bohemistického štúdia aj v ich vnášaní do širšieho kultúrneho povedomia pri rozličných príležitostiach, v odborných či publicistických textoch. Isto to nemožno pripísať práve a len tomu, že sa narodil v Nitre na Slovensku (hoci aj s určitou afinitou k „slovenskému“ vyplývajúcou z miesta príchodu na svet možno počítať) – zreteľ na česko-slovenské historické aj súčasné väzby predstavuje integrálnu súčasť jeho nazerania na život a kultúru českého spoločenstva, neosamoteného vo vývine a vo vzťahoch. Ak sa zasadzoval za aktívnu prítomnosť pripraveného erudovaného bohemoslovakistického pohľadu v českom kultúrnom priestore, bolo to súčasťou jeho širšej koncepcie s nastoľovaním kultúrnej potreby odborníkov vzdelaných v paralelných kultúrach. Súbežne s konštatovaním absencie bohemoslovakistov sústredených na výskum česko-slovenských vzťahov upozorňoval na nedostatok bohemogermanistov a bohemoslavistov, aj bohemolatinistov a bohemoneolatinistov, potrebných pre hlbšie porozumenie vlastným dejinám, súčasnosti aj budúcnosti.

V budovaní pražskej slovakistiky, ktorá sa zrodila v r. 1994, prijal Alexandr Stich osobný angažmán. Nebola som pri začiatkoch, a tak môžem na zakladanie odboru „spomínať“ len na základe spomienok iných. Pamätám si však slová Alexandra Sticha na slavistickom kongrese v Bratislave v r. 1993, kde pri okrúhlym stole o česko-slovenských vzťahoch hovoril o tom, že – vtedy čerstvé – rozdelenie spoločného štátu by v nových súvislostiach konečne malo viesť k vzniku českej slovakistiky a na Slovensku bohemistiky ako samostatných študijných a výskumných odborov. V tom istom roku v *Literárnych novinách*, v článku *Aby nepřišla hydra* (dnes dostupnom aj v knihe *Jazykověda – věc veřejná*) adresovanom nie už slavistom, ale českej kultúrnej verejnosti, to profesor Stich formuloval takto:

Před českou vědou, školstvím a kulturou stojí dnes jeden nezanedbatelný úkol, totiž vytvořit odborně dobrou a prosperující českou slovakistiku. Dosud nám unikalo, že máme českou germanistiku, romanistiku, polonistiku, hungaristiku, atd., ba i makedonistiku a slovenistiku, nikoli však právě slovakistiku. Tu potřebujeme z důvodů kulturních, vědeckých, politických a dalších, bez ní je naše soustava humanistických věd a vysokého školství kusá, a pro její existenci mluví i důvody velice praktické. Předmětem našeho zájmu je právě slovakistika česká, jejímž prostřednictvím budeme moci hlouběji poznat oboustranné vztahy v minulosti (v dobrém – a je toho víc, než dosud tušíme, i v nedobřem) a zároveň odpovědně a vstřícně rozvíjet vztahy v budoucnosti. Česká slovakistika znamená mimo jiné, že ji budou pěstovat Češi a ostatní občané ČR (a první nadějně kroky k tomu se už činí); přihlásí-li se ale k práci odborník z Republiky slovenské, bude doufám přivítán...

Podobné vyjadrenia, s akcentovaním dovtedajšej neexistencie českej slovakistiky alebo naopak, s očakávaniami späťmi už s jej vznikom, možno v priebehu 90. rokov opakovane stretnúť rozptýlené v rozličných odborných aj publicistických textoch profesora Sticha, často polemizujúcich s rozličnými prejavmi ahistorizmu či dehistorizácie, ktoré

jovníka – ako to vnímame u Alexandra Sticha. V odkazoch na vlastné vyjadrenia Alexandra Sticha zachováваме jeho podoby pomenovaní.

sledoval v českom spoločenstve, neraz s profylaktickým nábojom, ako sa to premieta v názve textu v Literárnych novinách.

Slovensko-české zloženie pedagogicko-študentského spoločenstva pražskej slovakistiky vedenej Slovákom Rudolfom Chmelom, anticipované vo formulácii Alexandra Sticha, a najmä pôvab jeho vývinovej perspektívy som si s odstupom rokov zreteľne uvedomila na jednom zo seminárov Ústavu slavistických a východoevropských štúdií, na ktorom svoje čiastkové výskumy pred kolegami slavistami spolu prezentovali „starší“ slovenskí učitelia a „mladší“ českí doktorandi (k tým mladým vtedy patrila aj Martina Bekešová, v časovej postupnosti študentka, doktorandka, spolupracovníčka a pedagogická kolegyňa profesora Sticha). Koncepcia českej slovakistiky ako samostatného študijného odboru, sformulovaná po diskusiách o jej optimálnom zameraní Ludvíkom Paterom, ktorú váhou svojej osobnosti Alexandr Stich zaštitoval a s ktorej necelým prvým desaťročím potom žil, odlišná od slovakistiky realizovanej na slovenských vysokých školách, vznikla z potrieb českého prostredia a pre české prostredie.

Prítomnosť česko-slovenských motívov v prácach Alexandra Sticha posledných desaťročí možno vnímať v nadväznosti na dávnejšie texty so slovenským a slovakistickým momentom, ktoré od 60. rokov písal ešte ako pracovník Ústavu pro jazyk český. Prinášali zasvätené analýzy aktuálnej slovenskej lingvistickej produkcie aj pristavenia sa pri odborných stretnutiach a konferenciách, ktoré predstavovali isté míľniky v česko-slovenských jazykových a jazykovedných vzťahoch. Možno z nich spomenúť napr. rozsiahlu (spoluautorskú) recenziu zborníka *Kultúra spisovnej slovenčiny* pod názvom *Základní dílo o kultuře spisovné slovenštiny* (Naše řeč, 1969) či správu *Ze slovensko-české spolupráce v oblasti jazykovědy* o programovom stretnutí pracovníkov Jazykovedného ústavu Ludovíta Štúra SAV a Ústavu pro jazyk český ČSAV (Naše řeč, 1970). Tu, ako aj inde, okrem faktografie prináša vlastné pohľady a vhľady do jazykovej situácie v meniacich sa podmienkach druhej polovice 20. storočia, v texte o slovensko-českej spolupráci okrem rekapitulácie vzájomných vzťahov načrtáva perspektívy a úlohy česko-slovenskej lingvistickej spolupráce v novom, federálnom či federalizovanom kontexte. Lingvoliterárna orientácia Alexandra Sticha sa premietla napr. do úvah o jazyku slovenskej literatúry pre mládež v recenzii zborníka *Jazyk a umelecké dílo* (Naše řeč, 1967) a v recenzii prešovského *Jazykovedného zborníka* k VII. slavistickému kongresu vo Varšave pod názvom *O hovorové češtině a jiných věcech v prešovském jazykovedném sborníku* (Naše řeč, 1976) viedla k hlbkovému (hlbokému) rozboru výrazovej štylistiky Františka Mika využitej v konfrontačnej štylistickej analýze originálu a prekladu *Hordubala* Karla Čapka – so zdôraznením jej závažného prínosu aj pre bohemistiku. Práce smerované k sledovaniu paralel a rozdielov v slovenskej a českej jazykovej aj jazykovednej situácii predstavujú doklad kontinuálneho záujmu profesora Sticha o česko-slovenský odborný a širší kultúrny priestor, ešte predtým, ako sa uňho v situácii po r. 1993 objavil výrazný apelatívny tón premietajúci sa do formulovania toho, čo je so zreteľom na tieto vzťahy v synchrónnom aj diachrónnom pohľade potrebné, čo by malo byť reflektované a ešte skúmané ako súčasť spoločnej histórie, vzájomne spätých a prelínajúcich sa kultúrnych, v tom prednostne jazykových, línií.

Otázka vývinu česko-slovenských jazykových vzťahov a zmien v postavení slovenčiny v českej spoločnosti po r. 1993 (spolu s premenami česko-inojazykových vzťahov) novo vystupuje v štúdiu *Existuje u nás pocit ohrožení jazyka?* (Naše řeč, 1995). Tu sa

(len v zátvorke pri zmienke o československom jazyku ako ústavnoprávnom inštitúte a konštrukte prvej republiky) vynára aj téma, ktorá profesora Sticha tak priťahovala – „československý jazyk“ v starších literárnych textoch zo slovenského prostredia a ich postavenie v česko-slovenskom kontexte. Podľa jeho slov „existence fenoménu, který je možno označovat jako ‚československý jazyk‘, popřípadě ‚československá literatura‘ není přitom něco jen z říše fikce nebo zbožného přání, nýbrž lze ji zjistit a popsat přinejmenším na textové skutečnosti 16.–18. století...“ Ak sa presunieme do koncového obdobia, do r. 2003, v našom pohľade nie je isto bezvýznamné, že posledná, už neuskutočnená prednáška prof. Sticha v Učenej spoločnosti mala avizovaný názov *Lingua ceco-slovaca*. Jej manuskript pravdepodobne neexistuje, možno sa však domnievať, že by bola priniesla celostné nasvietenie historických jazykovo-literárnych vzťahov v (možno provokatívnom, isto stimulatívnom) nazeraní Alexandra Sticha. Práve na prípravu podmienok pre ciele výskum literárnych pamiatok, ktoré vnímal ako spoločné, najmä na ich zahrnutie do zorného poľa bohemistiky a rodiacej sa českej slovakistiky nástojčivo apeloval. Tak napr. v r. 1997 v Literárnych novinách pripomínal, že slovenská kultúra 16. až 18. storočia je úloha výskumne mimoriadne naliehavá, pričom však „zoufale sa zatiaľ nedostáva mladého bohemisty-barokisty s orientáciou na Slovensko“. So zreteľom na daný čas a dané súvislosti ako dielo mimoriadne významné nielen pre slovenský, ale aj pre český odborný a širší kultúrny priestor hodnotil *Historický slovník slovenského jazyka*. Recenziu, úvahu pri jeho prvom zväzku pod názvom *Svátek jazyka slovenského (item poněkud i českého)* uverejnil, ako mnohé iné svoje posolstvá, v Literárnych novinách (1992). K slovníku, už s vydanými 4 zväzkami, sa ešte vrátil o sedem rokov neskôr v článku venovanom edičným projektom slovenskej barokistiky *Z klenotnice staršieho slovenského písomníctva* (Čeština doma a ve světě, 1999), kde pripomínal či upozorňoval, že slovník je „kromě svého základního poslání a funkce eminentně využitelný pro studium československých, popř. českých textů slovenské provenience, a nejen to, nýbrž i pro studium památek čistě českých, vzniklých v zemích české koruny“. Slovník, na zložité koncepčné otázky zrodu ktorého profesor Stich poukazoval, predstavoval v jeho pohľade extrakt či koncentráciu problematiky česko-slovenských jazykových vzťahov obdobia, s ktorým sa – v českom kultúrnom prostredí – spája podstatná časť jeho osobného výskumného nasadenia. Hovoril, tak pekne, o sfingovitých úlohách, ktoré, doufejme, vraví, bude riešiť česká bohemoslovakistika. A ešte inak, vo vzťahu k bohemistike, písal, že je dôležité, aby „přijala existenci části českého písomnictví v slovenském prostředí jako součást své představy bohemistiky jako oboru“. Aj tu, ako aj inde, upieral svoj zrak do histórie so zreteľom na prítomnosť a budúcnosť.

S bohemoslovakistou Alexandrom Stichem – bohemistou zabývajúcim sa slovenským jazykom, literatúrou, históriou a kultúrou; nacionalistou českým, slovenským, poľským a slovinským (a kedyby to šlo, tak i maďarským), rečeno opakovaně jeho vlastnými slovami – se od roku 1993 musel během absolvování předmětu Slovakistika na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy chtít nechtít setkat každý student jednooborové bohemistiky, tedy i já, a Alexandr Stich se musel rok co rok chtít nechtít na přednáškách a při závěrečném kolokviu setkat se všemi jednooborovými bohemisty, jejichž existenci v tak hojném počtu na fakultě neviděl rád a o jejichž budoucím uplatnění a především přínosu se vždy vyjadřoval s velikou skepsí. Poselství z jeho slovakistických přednášek zaznívalo tehdy jednoznačně a opakovaně – apeloval, aby se současná česká literární historiografie

začala konečně zabývat korpusem textů napsaných v češtině autory slovenského původu, a to hlouběji a především kontinuálněji, tedy ne jen Vavřincem Benediktem z Nudožer, autorem první systematické mluvnice češtiny; pak dvoustletá odmlka a po ní do dějin české literatury „za zásluhy“ vpuštěnými Pavlem Jozefem Šafaříkem a Jánem Kollárem (Alexandr Stich coby spolusestavovatel 1. svazku *Knihy textů k České literatuře od počátků k dnešku*, vydaného v letech 1997 a 2000, do této čítky vpustil krom Kollárovoy *Slávy dcery a Paměti* i úryvek ze *Slavení slovanských pacholků*, básně Pavla Jozefa Šafaříka). Co čeští studenti vědí o Jiřím Třanovském, o Pavlu Kyrmezerovi, autoru *Komedie české o Bohatci a Lazarovi*, o Pavlu Doležalovi, autoru díla *Grammatica slavico-bohemica*?

Co se týče oné dvoustleté mezery, kterou pocítoval ostatně především při výzkumu vlastního, v českých zemích vzniklého písemnictví, dokázal při tom Alexandr Stich zároveň uznat, že slovenští literární historikové jsou (respektive byli na počátku devadesátých let) v tomto před námi: nejen na přednáškách, ale i v několika recenzích a studiích soustavně upozorňoval mimo jiné na slovenské ediční počiny: na antologie starší slovenské literatury, ať už souhrnné (Jána Mišianika a Evy Tkáčikové) či zaměřené na jeden žánr (Gizely Gáfrikové výbor barokní milostné slovenské poezie nazvaný *Já miluji, nesmím povídati*). Vydání prvního svazku *Historického slovníku slovenského jazyka* věnoval téměř oslavnou ódu, za připomínku stojí též vřelé přijetí knihy Milana Hamady *Zrod novodobej slovenskej kultúry* (Bratislava, 1995, recenze in *Acta Comeniana* 12, 1997) – tam se už ale vyjadřuje i kriticky (když například Hamadovi vyčítá, že naprosto a patrně záměrně pominul vklad Alberta Pražáka pro znalost dějin česko-slovenských kulturních kontaktů) a poukazuje na jevy, jež patří dodnes k problematickým (používání výrazů „materinský jazyk“, „rodný jazyk“, „materčina“ a rovněž adjektiva „slovenský“ při překladu raněnovověkých latinských textů slovenské provenience – v souvislosti s dílem Pavla Doležala *Grammatica slavico-bohemica* připomíná mj. debatu na toto téma mezi lundským profesorem Lubomírem Ďurovičem a tubinským profesorem Tilmanem Bergerem).

Zaplnit tuto dvoustletou mezeru nezmapovaných česko-slovenských a slovensko-českých lingvoliterárních kontaktů, vztahů, styků i potyček – ať už studii či edicemi – viděl Alexandr Stich jako jeden ze základních úkolů nejprve pro pražskou bohemistiku. Cituji z rozhovoru s Martinem C. Putnou otištěného v revui *Souvislosti* v roce 1995:

Potřebuje dnes bohemista vědět něco speciálnějšího o slovenštině? Podle mého soudu ano, a to hlavně pro tu minulost před rokem 1918, protože tam ty vazby byly někdy tak těsné, že ty dvě kultury nedokážeme od sebe rozlišit. U nás se o tom psalo velmi málo, trochu i z ohleduplnosti, abychom nejitřili další slovensko-české spory, ale dnes nemáme důvod, abychom nechtěli poznat pravdu, totiž kolik české literatury my máme v tom období šestnáctého až osmnáctého století na Slovensku.

Příznačné je, že současně s apelem přiložil i „návod“, jak zaujmout české studenty pro toto téma (viz též rozhovor):

Studium slovenské literatury v Čechách by mělo mít jiný program, než když se děje na Slovensku. Jestli je budeme učit seznamy slovenských spisovatelů a názvy děl, tak to zabijeme. Když ale zadáte diplomní práci například na Holanovy překlady z Jánka Krále, o čemž u nás skoro nikdo neví, tak to vzbudí zájem a začne to jiskřit. Studenti najednou uvidí, že

tenhle moderní český básník, kterého oni berou, se setkal se slovenskou osobností, kterou Slováci vnímají jako, řekněme, svého Máchu. Nebo když propojíte Jiráska s Máchou prostřednictvím Jána Botta, což je vazba prokazatelná – motivická, lingvostylistická a tak dále. V tom okamžiku se jim vztah k tomu Bottovi, kterého dosud znali jako autora *Smrti Jánošíkovy*, takže si říkali – trochu toho folklóru, trochu toho juchání s valaškou –, promění.

A ne náhodou Stich zároveň upozornil i na rodící se pražskou slovakistiku: „Druhá věc je, že by se měla rozvíjet pražská slovakistika, která vlastně až dosud neexistovala a začala vznikat až teď, na katedře slavistiky, jako jeden z malých oborů.“ A nejen upozornil, ale zároveň se do jejího chodu od okamžiku zrodu tohoto oboru i sám zapojil, když souhlasil s tím, že na ní bude (bezplatně a bez náhrady) vyučovat několik předmětů – pokud je mi známo, byl to *Úvod do bohemistiky*, *Starší slovenská literatura* a *Editologie* – a stal se tak vlastně bohemo-slovakistou (zabývajícím se primárně slovenským písemnictvím). Přednášky a semináře na tomto oboru vedl od jeho vzniku – tehdy v rámci slavistiky – v roce 1994 do roku 2000. V roce 1999 nezištně prosadil mé přijetí na doktorandské studium na ÚSVS (aby mohl absolvent jednooborové bohemistiky nastoupit na doktorské studium slavistiky, byla v té době věc víc než složitá, pro Alexandra Sticha však ne nemožná) a stal se mým školitelem a podporovatelem.

Na počátku mých hlubších a soustavnějších slovako-bohemistických studií (jež vyústily v obhajobu disertační práce o ediční činnosti Bohuslava Tablice) byl ještě jeden projekt, a sice soupis rukopisů z muzejních sbírek v Čechách, konaný v rámci grantového projektu GA ČR *Komplexní filologický výzkum jazyka a literatury 17. a 18. století ve středoevropských souvislostech*, jehož byl profesor Stich v letech 1998–2003 hlavním řešitelem. Během zpracovávání fondů královéhradeckého muzea bylo objeveno několik sborníků satirické, pololidové a příležitostné poezie z počátku 19. století, psaných češtinou se zřetelnými slovakismy na všech jazykových úrovních a s odkazy na slovenské reálie. Jejich analýza mě tehdy postřčila ke čtyřem slovenským puchmajerovcům, Rebece Leškové, Štěpánu Leškovi, Juraji Palkovičovi a Bohuslavu Tablicovi. Alexandr Stich mě záhy nato s nimi postřčil na puchmajerovskou konferenci v Radnici (*Jeden jazyk naše heslo bud'*, Radnice 2000), a nejen to: díky němu jsem měla možnost v letech 1999 a 2000 využít štědrosti Nadace Václava Havla a Michala Kováče (nadace existovala od roku 1994, Alexandr Stich byl členem správní rady – společně mj. s prof. Rudolfem Zahradníkem, doc. Božidarou Turzonovovou, Jurajem Jakubiskem či prof. Karlem Malým, tehdejšími rektory UK). Laskavá a otevřená podpora Alexandra Sticha mi dále umožnila několikero cest za prameny pro zpracování disertační práce (Martin, Bratislava), doslova mi otevřela náruč několika místních na slovo vzatých odborníků (za všechny jmenuji již jednou zmíněnou Gizelu Gáfrikovou z bratislavského Ústavu slovenské literatury Slovenské akademie věd či profesora Jozefa Mlacka, vedoucího Katedry slovenského jazyka na FiF UK) a nenásilně mě stihla ještě vmanévrovat od obecných představ o sledování všech možných styků a dotyků česko-slovenského literárního společenství či kontextu ke konkrétnímu zmapování pozapomenutého, ale veledůležitého edičního počínu raněobrozenské osobnosti slovenské kultury Bohuslava Tablice (jenž na počátku 19. století vydal barokní reflexivní skladbu Štěpána Pilaříka *Sors Pilarikiana* z roku 1666 a vzápětí dva svazky *Slovenských veršovců*, autorských i anonymních světských, satirických, příležitostných i zbojnických básní, mj. poprvé v tištěné podobě *Píseň o Jánošíkovi*).

Po náhlém odchodu Alexandra Sticha ztratila pražská slovakistika svého velkého bohemo-slovakistu, to základní stichovské v ní však nepochybně přetrvává dodnes: pro mě konkrétně to bylo (ať už při práci na disertaci, nebo během osmileté výuky na tomto pracovišti), že základem práce musí být studium pramenů, je nutno ověřovat a přehodnocovat ustálené premisy, poctivě studovat všechnu dostupnou sekundární literaturu (tedy i autory, kteří se „nehodí“ – jako výše zmiňovaný Albert Pražák), porovnávat dobovou praxi, spojit svou teorii s praxí (tj. navrhnout moderní edice studovaných děl), nenechat si své objevy pro sebe a aktivně se podílet na rozvoji oboru hledáním jeho specifického místa, trvat na jeho mezioborové otevřenosti (jak se to po odchodu prof. Sticha podařilo např. doktorskému grantu GA ČR *Jazyky, literatura a kultura v českých zemích od pozdního humanismu po osvícenství* udělenému v letech 2003–2005 pod vedením prof. Karla Kučery a dr. Martina Svatoše společně deseti doktorandům na pěti katedrách FF UK včetně slavistického pracoviště). Pražská slovakistika prošla od roku 2000 několika etapami vymezování se, hledání svého místa v rámci slavistiky a dnes zakotvila pod křídly středoevropských studií. Coby malý obor se musela neustále potýkat s obhajobou vlastní existence. Podobně se to děje i se slavistikou a jejím vztahem k pražské bohemistice. Ve výše zmíněném rozhovoru s Martinem C. Putnou zazněl Stichův náhled i na toto téma:

Naše bohemistika by měla kooperovat se silnou slavistikou, jinak bude v nevýhodě proti bohemistikám cizím, pro které je to samozřejmé. V rámci nového pojetí slavistiky by mělo existovat i studium ostatních, i neslovanských národů této oblasti, tedy vlastně studia středoevropská a východoevropská, organizovaná na půdě slavistiky, takže noví, přicházející lidé by už necitili ty přehradu tradičních oborů. (...) A ještě, slavistika se bude muset oprostít od čistě filologického pojetí. Jistě, studenti se musí naučit dobře daný jazyk, znát jistou zásobu faktů, ale to jsou ty základy a suterén. Bez toho barák nemůže stát, ale obvykle nebydlíme v suterénu. Místa k bydlení se staví až nad tím, a to je pak ten étos daného oboru, to rozumění dnešní situaci v té které zemi.

Na poslednom stretnutí Alexandra Sticha s osadenstvom Kabinetu slovakistiky (nedlho pred jeho definitívnym odchodom v januári 2003) hovoril pán profesor o svojej predstave budúcnosti Kabinetu slovakistiky ako výskumno-pedagogického pracoviska a aj o potrebe zapájania Kabinetu do prebiehajúcich spoločenských procesov a udalostí v českom prostredí, inými slovami o predstave „nekabinetnosti“ Kabinetu. Čo sám svojím životom najlepšie reprezentoval, to prirodzene chcel aj od „inštitucionalizovanej“ českej slovakistiky, ktorej pomáhal na svet. Medzi aktuálne úlohy v českej spoločnosti počítal vzdorovanie „česko-slovenskému vzďaľovaniu“, pôsobenie proti zanikaniu historickej pamäti...

V roku 2014 si budeme pripomínať 20. výročie vzniku pražskej slovakistiky ako študijného odboru. Bude tak príležitosť rozvinúť aj impulz, ktorý do pohľadu na ňu vnáša spomienka na mnohostranné inšpiratívne pôsobenie profesora Sticha. Budeme môcť predstaviť rekapituláciu života výskumno-pedagogického pracoviska, publikácií jeho učiteľov a dnes už aj nemalého počtu študentských prác zameraných na rozličné otázky česko-slovenských kultúrnohistorických, jazykových a literárnych vzťahov, realizáciu výskumných, grantových projektov, mnohoraké pôsobenie v českom mimouniverzitnom priestore. To všetko spreádzané zamyslením nad tým, čo sa z vízie Alexandra Sticha

podarilo vniesť do života, aj nad tým, kde, v akých priestoroch, na akých kultúrnych a iných postoch pôsobia naši absolventi, tí, ktorí jeho blahodarnú prítomnosť zažili, aj tí, ku ktorým sa dostáva v ohlasoch. Transformácia samostatnej slovakistiky do novej podoby študijného programu v rámci stredoeurópskych štúdií, ktorá sa uskutočnila v r. 2007, by nešla proti predstavám profesora Sticha o potrebe zreteľa na širšie areálové vzťahy v komplexnom nazeraní. Nemožno pritom prirodzene zabudnúť, že súbežne s potrebou šírky záberu bol v jeho ponímaní (dokumentovanom vlastnou prácou) trvalo prítomný imperatív hĺbky pohľadu.

Našími slovami sme chceli vyjadriť pánu profesorovi úctu a vďaku za mnohé, predovšetkým však za jeho účastnú prítomnosť pri vzniku a rozvoji pražskej slovakistiky – je to jedna (nemalá a závažná) súčasť mozaiky jeho širokého pôsobenia.